

Zeitschrift: Annalas da la Societad Retorumantscha
Herausgeber: Societad Retorumantscha
Band: 92 (1979)

Artikel: Rapport dal parsura
Autor: Arquint, Romedi
DOI: <https://doi.org/10.5169/seals-233484>

Nutzungsbedingungen

Die ETH-Bibliothek ist die Anbieterin der digitalisierten Zeitschriften auf E-Periodica. Sie besitzt keine Urheberrechte an den Zeitschriften und ist nicht verantwortlich für deren Inhalte. Die Rechte liegen in der Regel bei den Herausgebern beziehungsweise den externen Rechteinhabern. Das Veröffentlichen von Bildern in Print- und Online-Publikationen sowie auf Social Media-Kanälen oder Webseiten ist nur mit vorheriger Genehmigung der Rechteinhaber erlaubt. [Mehr erfahren](#)

Conditions d'utilisation

L'ETH Library est le fournisseur des revues numérisées. Elle ne détient aucun droit d'auteur sur les revues et n'est pas responsable de leur contenu. En règle générale, les droits sont détenus par les éditeurs ou les détenteurs de droits externes. La reproduction d'images dans des publications imprimées ou en ligne ainsi que sur des canaux de médias sociaux ou des sites web n'est autorisée qu'avec l'accord préalable des détenteurs des droits. [En savoir plus](#)

Terms of use

The ETH Library is the provider of the digitised journals. It does not own any copyrights to the journals and is not responsible for their content. The rights usually lie with the publishers or the external rights holders. Publishing images in print and online publications, as well as on social media channels or websites, is only permitted with the prior consent of the rights holders. [Find out more](#)

Download PDF: 22.08.2025

ETH-Bibliothek Zürich, E-Periodica, <https://www.e-periodica.ch>

Rapport dal parsura

L'an scuors es stat suot l'insaina d'üna granda publicità, dal cumanza-maint d'ün contact pü intensiv sül champ politic, e dal müdamaint aint il secretariat.

La LR in büschmaint d'indumengias

I'l center da las festivitads in occasiun dal 40avel anniversari dal rumantsch sco lingua naziunala es statta *la radunanza da delegats da stà a Chastè*. In preschentscha da cusgl. federal Hürlimann e d'ün vast numer da delegats e da giasts han ils 2 dis a Chastè sport ün quader varià dad activitads in terra rumantscha: La radunanza da delegats cul pled da bivgnaint da cusgl. fed. Hürlimann, il referat programmatic dal parsura, la matinée litterara cun poets e trubadurs, la saira da teater e bal, la festa populara cun chant, sport, discuors e culturella.

Implü han gnü lö *conferenzas da pressa*: In favrer a Turich inua chi'd es gnü preschantà t. o. l'edizion «Economia e finanzas» sco eir la gasetta per giuvenils DIALOG, in gün e december a Chastè ed a Cuoira insembel culs redactuors da la pressa rumantscha, resp. grischuna.

La LR es statta preschainta a Berna cur cha cusgl. fed. Hürlimann ha inaugurà la tabla cun l'inscripziun rumantscha a l'entrada da la Chasa Federala, sco eir i'l ram da las eivnas retorumantschas a Berna, ün'intrapraisa remarchabla dals Grischuns a Berna, chürada da Tista Murk. Ün servezzan da pressa ha infuormà la pressa svizra da plaschairs e pissers da la Ruman-tschia. Cun satisfacziun avain nus pudü registrar ün vast interess ed eco tant davart radio e televisiun sco eir da la pressa svizra, grischuna tudais-cha e rumantscha.

La commemoraziun d'üna manifestaziun politica ha dat ün accent special eir a l'actività da la LR. Ella ha miss in evidenza la valur da la preschentscha dal rumantsch i'l sectur public dals cumüns, Chantun e Confederaziun. I sun

gnüts instradats ed intensivats contacts culs cumüns, id ha gnü lö ün inscunter culs grands cusgliers rumantschs, ün inscunter chi dess chattar üna cuntuaziun regulara, il parsura ha implü eir discurri i'l raviogl dals parlamentaris rumantschs a Berna. Sainza chi sajan gnüts ragiunts resultats concrets am paran quists nouvs contacts da spordscher üna basa schlargiada per üna collavuraziun früttaivla i'l avegnir tanter la LR cun sias societads cun chüra da territori e'l vast champ politic.

In quist connex saja manzunada eir la lavur da *la cumischiun d'experts* pel dret territorial. La prüma cumischiun d'experts es gnüda dis-chargiada da sia incumberza e scholta in gün dal 1977. Al cumanzamaint dal 1978 ha la nova cumischiun da perits cumanzà la lavur in üna cumposizion persunala e da structura pü vasta. A la cumischiun fan part ils signuors P. Schäppi, president, D. Cadruvi (sorti a la fin da l'an), Not Carl, Pierluigi Schaad, Remo Bornatico.

Dürant l'an scuors haja gnü nom da tour *cumgià d'ün bun team da lavur* in Chasa Rumantscha.

Hendri Spescha, successur da G. G. Casaulta dal 1968, ha prestà sco hom versà in dumandas praticas e d'ün fin sentimaint artistic granda lavur in üna perioda dad expansiun dal movimaint rumantsch. La dieta da Chastè, la nova basa finanziala, la reorganisaziun da la LR: etapas decisivas per la consolidaziun da l'actività da la LR. Cun seis far cordial, sia abiltà da tgnair las portas avertas per tuots, e seis spiert avert per novas ideas ed iniziativas s'ha Hendri Spescha acquistà grands mierts e blera simpatia tanter la Rumantschia ed eir sur ils cunfins oura.

Genoveva Arquisch, secretaria contabilista fingià dal temp dal antecessur da Hendri Spescha e lura darcheu daspö il 1971, ha pisserà in möd exemplaric per uorden in las dumandas da finanzas; dasper quist' incumberza s'ha ella acquistada vastas cugnuschentschas i'l andamaint da la lavur da minchadi da la LR. Hendri Spescha e Genoveva Arquisch han dat la taimpra a la lavur da la LR da l'ultim decenni.

Eir giunfra Ines Gartmann, daspö traïs ans bibliotecara e secretaria, ha bandunà la LR inua ch'ella ha servi in ün möd quiet ed exact a plaina satisfacziun.

A tuots traïs ün cordial grazcha fich e satisfacziun e cuntantezza in lur nouv champ d'operusità e pel futur!

Il nouv team in Chasa Rumantscha: dr. Iso Camartin sco secretari, las giunfras Corina Gilly e Rita Uffer pel büro e giunfra Sonja Cavigelli sco giarsuna.

Persvas d'avair fat üna buna tscherna, resta la spranza cha'l nouv team as lavur' aint bain e chatta cumplaina satisfacziun in sia lavur. Ad els ün cordial bivgnaint!

La lavur regulara

La *radunanza da delegats* dal december ha in üna seguonda part discutà las tesas per üna concepziun da la lavur culturala in terra rumantscha.

Il cussagl s'ha reuni 2 voutas e s'ha fatschendà t.o. cul proget d'ün suppleaint interrumantsch sco eir cun la dumanda da sustegn da Gion Deplazes per il ballet rumantsch da la Sontga Margriata.

Dals 2 rapports orals culs presidents da las societads cun chüra da territori dessan gnir manzunats il program da las inscripziuns publicas, l'edizion da cassettes cun parablas, sco eir la proposta cha la LR renunzcha sün las contribuziuns dals cumüns a favur da las societads cun chüra da territori.

La suprastanza es gnüd' insembel 18 voutas. Per dar ün' impreschiun da la vasta paletta da las tractandas sajan manzunadas alchünas: sustegn finanzial per il cudesch da chant «Il Grisch», per ediziuns da F. Giger, A. Peer e C. D. Bezzola, cuntribuziun a la MONTANA per ün champ studentic a Maloja, a P. Haas per seis film «Il salep e la furnicla», al Cor viril Lumnezia per üna scrittüra festala in occasiun da seis 40avel giubileum, a Benni Vigne per sia platta, e.o.p.

I'l ram regular ha la suprastanza decis sur dal sustegn da las scoulinas, s'occupada inavant cun la situaziun da las scoulinas da Cuoira, e contrattà cun la Fundaziun Chasa Rumantscha areguard ils fits chasa.

Pusiziun clera e negativa ha la suprastanza tut areguard l'instrucziun ziun da frances in las scoulas primaras a man dal Departament d'educaziun chantunal.

Bler da trattar ha dat il problem da la pressa. In las discussiuns iniziatas fingià dal 1977 culs edituors dal FL e da la GR es gnüda sondada la pussibiltà d'edir ün suppleaint interrumantsch chi gniss agiunt a tuottas gassetas rumantschas. Las trattativas p.p. düras e stantusas nun han amo madürà ingüna proposta concreta.

Gruppas da lavur

I sun stattas main las activitads spectacularas co pütost lavur zoppada, chi'd han dat il buol a la lavur da quistas gruppas.

Sül champ da *las scoulas professiunalas* survain il prüm postulat fuorma concreta. Cul cumanzamaint da l'an scolastic 1979/80 vain introdüt in las scoulas professiunalas industrialas a Glion, Cuoira, Samedan e Sta. Maria üna lecziun da rumantsch l'eivna per tuot ils giarsuns. Üna gruppa da magisters da scoula professiunala es landervi a metter insemler il material chi po servir da mez d'instrucziun. Aregard *las scoulas medias* es entrada la resposta da la Regenza a l'instanza da la LR dal 1977. La gruppa da lavur s'occuparà da quella per as metter lura vi dad ulteriuras incumbenzas (mezs d'instrucziun etc.).

Per la seguonda vouta han gnü lö in differentas regiuns cuors da *scola-ziun da creschiüts*. Eir scha la fuorma nu po amo satisfar in tuots resguards, pudain registrar ün viv interess.

Per Cuoira, la Sutselva e p.p. eir la Surselva as trattarà da chattar ün ram exteriur pü satisfacent.

L'incumbenzà pel teater s'ha occupà in special cun la preparaziun da las 4 scenas chi sun gnüdas rapresentadas da giovaders da las differentas regiuns rumantschas a Chastè.

Inventarisar ils tocs da teater existents sco eir s-chaffir üna basa da collavuratuors (gruppa da contact): Gian Gianotti ha tut per mans quista lavur na adüna ligera cun entusiassem ed i's po sperar cha quella porta ils prüms früts i'l cuors da l'an ventur.

Sch'eu n'ha scrit l'an passà cha la *Cumünanza per las trais lingwas grischnas* para da survgnir ün' importanza tuot speciala schi's po quist an passar al indicativ: La Cumünanza nun ha amo adüna brich üna structura organisada fin aint il detagl, ella sviluppa però üna dinamica dal tuot singulara. Amo adüna colliada cul Stapferhaus e seis manader dr. Martin Meyer, ha ella institui üna gruppa da lavur, presidiada da dr. Georg Jäger, president da la società dals Gualsers.

Quista *cumischiuun da lingua* s'ha datta l'incumbeza da descriver la situaziun actuala da las trais lingwas e culturas grischnas per alura formular postulats e giavüschs concrets.

Romedi Arquint, parsura